

Nr 585

Av herr Hedlund m. fl., om höjning av folkpensionerna, m. m.

(Lika lydande med motion nr 500 i Första kammaren)

Riksdagen beslutade i fjol om höjning av folkpensionerna fr. o. m. den 1 juli 1960 med 250 kronor om året för ensam pensionär och med 350 kronor för två pensionsberättigade makar. Pensionsbeloppen fastställdes härmed till 2 750 kronor för ensam pensionär och 4 350 kronor för två pensionsberättigade makar. Höjningen motsvarade emellertid endast ungefär hälften av den pensionsförbättring, som pensionsberedningen avsåg för folkpensionärerna 1960. Centerpartiet föreslog därför, att folkpensionerna skulle höjas med ytterligare 250 resp. 350 kronor om året från den 1 januari 1961. Förslaget avvisades emellertid av riksdagen.

Allmänna pensionsberedningen framhöll i sitt 1957 avgivna betänkande vikten av att de gamla och arbetsförmögna beredes en skälig levnadsstandard. Den skälighetsavvägning mellan folkpensionärerna och den aktiva befolkningen, som folkpensionerna återspeglade, kunde enligt beredningens bedömning inte anses tillfredsställande. Man borde därför, uttalade beredningen, inrikta sig på att 1960 vidtaga en påtaglig höjning av pensionerna, så att de nuvarande folkpensionärerna kunde få verklig nytta av reformen.

Den bedömning, som pensionsberedningen gjorde i nämnda avseende, gäller även för läget efter 1960 års beslut i frågan. Skälighetsavvägningen mellan folkpensionärerna och den aktiva befolkningen, så som den kommer till uttryck i de utgående folkpensionsbeloppen, är alltså klart otillfredsställande. Vid bedömningen måste hänsyn tagas även till ATP-beslutet, som innebär, att huvuddelen av den i arbetslivet nu verksamma generationen tillföres kraftigt utbyggda pensionsförmåner, som till stor del får betalas av den kommande generationen. De som nu är folkpensionärer eller blir det före 1963 får inte ATP-pension. En självklar konsekvens av ATP-beslutet synes oss under alla förhållanden böra vara, att de nuvarande folkpensionärerna, som genom sin arbetsinsats lagt grunden till vår produktionsökning, beredes möjligheter till en skälig levnadsstandard, som står i rimlig proportion till de förmåner, som genom ATP åsyftas för den nu verksamma generationen. Enligt vår mening är det nödvändigt, att folkpensionsförmånerna förbättras i huvudsak i den takt pensionsberedningen föreslog, så långt detta nu är möjligt efter det beslut fjolårets riksdag fattade.

Standardhöjningen för folkpensionärerna fram till den för år 1968 angivna målsättningen av 3 600 kronor för ensam pensionär och 5 400 kronor

för två pensionsberättigade makar, varom riksdagen i princip beslutat, skall ske i etapper. Det har förutsatts, att nästa etapphöjning skall äga rum den 1 juli 1962 efter beslut av nästa års riksdag. Med hänsyn till att det i fjol fattade riksdagsbeslutet inte givit folkpensionärerna den standardhöjning som pensionsberedningen avsåg för nu innevarande tid, är det enligt vår mening nödvändigt, att redan årets riksdag fattar beslut om den höjning av folkpensionerna, som nu kan bedömas statsfinansiellt möjlig. Det är sedan angeläget, att nästa års riksdag därutöver beslutar om en förbättring av folkpensionsförmånerna i huvudsaklig överensstämmelse med pensionsberedningens förslag.

Vårt förslag till fjolårets riksdag innebar, såsom framhållits, höjning av folkpensionerna med 250 kronor för ensam pensionär och 350 kronor för två makar utöver vad riksdagen beslutade. Till finansiering av denna folkpensionsförbättring föreslog vi höjning av folkpensionsavgiften från 4 till 5 procent. En höjning av folkpensionsavgiften med 1 procentenhet kan beräknas tillföra staten en inkomstökning av cirka 230 milj. kronor. Den statliga utgiftsökningen i följd av höjning av folkpensionerna med 250 resp. 350 kronor om året kan beräknas uppgå till knappt 200 milj. kronor, vilket belopp sålunda väl skulle ha täckts av den föreslagna inkomstökningen.

Det måste allvarligt beklagas, att riksdagens beslut i fjol att avvisa det förslag vi då ställt också innebär att den folkpensionshöjning, som vi nu finner nödvändig, inte kan genomföras förrän den 1 januari 1962. En höjning av folkpensionsbeloppen med 250 resp. 350 kronor medför då för nästkommande budgetår en kostnadsökning för staten på cirka 100 milj. kronor. Beslut om höjd folkpensionsavgift kan träda i kraft först den 1 januari 1962. En höjning av folkpensionsavgiften med 1 procentenhet från nämnda tidpunkt kan beräknas täcka ifrågavarande utgiftsökning med hänsyn till att bruttoinkomstökningen av en sådan höjning uppgår till cirka 300 milj. kronor om året och skatteavdraget för avgiftshöjningen inte inverkar under ifrågavarande budgetår. Vi föreslår sålunda, att ålderspensionerna samt invalidpensionernas och sjukbidragens maximibelopp inom folkpensioneringen höjes med verkan från den 1 januari 1962 med 250 kronor om året för ensam pensionär och 350 kronor för två pensionsberättigade makar och med motsvarande för änkepensionärer. Till finansiering härav föreslår vi, att folkpensionsavgiften höjes från 4 till 5 procent från den 1 januari 1962.

Frågan om sättet för folkpensioneringens finansiering har varit föremål för utredning vilket förslag dock blivit hårt kritiserat av remissinstanserna. Det är angeläget att uppnå en sådan utformning av folkpensioneringens finansiering, att inte en för låg- och mellaninkomstgrupperna oförmånlig förskjutning uppstår från skatte- till avgiftsfinansiering. För genomförande av den nödvändiga förbättringen av folkpensionerna snabbt är det emellertid i *nuvarande läge* nödvändigt med folkpensionsavgiftshöjning enligt vad vi ovan förordat.

Den standardförbättring för folkpensionärerna, som vi sålunda förordat, är enligt vår mening ett minimibelopp om man vill garantera de nuvarande folkpensionärerna en skälig levnadsstandard. Målsättningen i fråga om de pensionsbelopp, som skall ha uppnåtts 1968, har i enighet fastställts av riksdagen på grundval av pensionsberedningens förslag. Enligt vår mening är det lika angeläget, att standardförbättringen genomföres i huvudsak i den takt som pensionsberedningen föreslog — liksom att folkpensionärerna även efter år 1968 tillförsäkras skälig del av kommande produktionsökning.

Ett ökat produktionsresultat bör även möjliggöra en sänkt folkpensionsålder. För vissa grupper med tungt och slitsamt arbete är en sänkning av folkpensionsåldern särskilt angelägen. Pensionsåldern i fråga om tjänstepensioneringen är för tjänstemannagrupperna och de statsanställda i allmänhet 65 år. Socialförsäkringskommittén har i uppdrag att bl. a. undersöka olika åtgärder för att åstadkomma ökade möjligheter för vissa grupper att få pension före 67 år. Inför de reformönskemål, som på olika områden framträder, bör man emellertid enligt vår mening inte begränsa denna prövning till enbart vissa grupper. Vid en avvägning av de socialpolitiska reformer, som kan sägas stå på önskelistan för den närmaste framtiden, bör man enligt vår mening sätta en allmän sänkning av folkpensionsåldern på en framträdande plats. En sådan avvägning bör kunna göras av socialförsäkringskommittén.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

I. a) att riksdagen måtte besluta att med verkan från den 1 januari 1962 höja ålderspensionerna, så ock invalidpensionernas och sjukbidragens maximibelopp, med per år 250 kronor för ensampensionär och 350 kronor för två pensionsberättigade makar samt med motsvarande för änkepensionärer,

b) att riksdagen måtte besluta att folkpensionsavgiften från och med den 1 januari 1962 må utgå med 5 procent av den taxerade inkomsten enligt i övrigt nu gällande bestämmelser, samt

c) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till enligt ovan erforderlig författningstext;

II. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning angående sänkning av folkpensionsåldern i enlighet med vad i motionen har anförts.

Stockholm den 26 januari 1961

Gunnar Hedlund

S. G. W. Wahlund

Lars Eliasson
i Sundborn

Nils G. Hansson
i Skegrie